

Murhapolttaja aiheutti suurpalon Helsingissä

– Juhani Katajamäki –

Palomiesliiton lakon aikana sattuneista paloista pahin(?) koettiin varhain torstaiaamuna 6.4. Helsingissä.

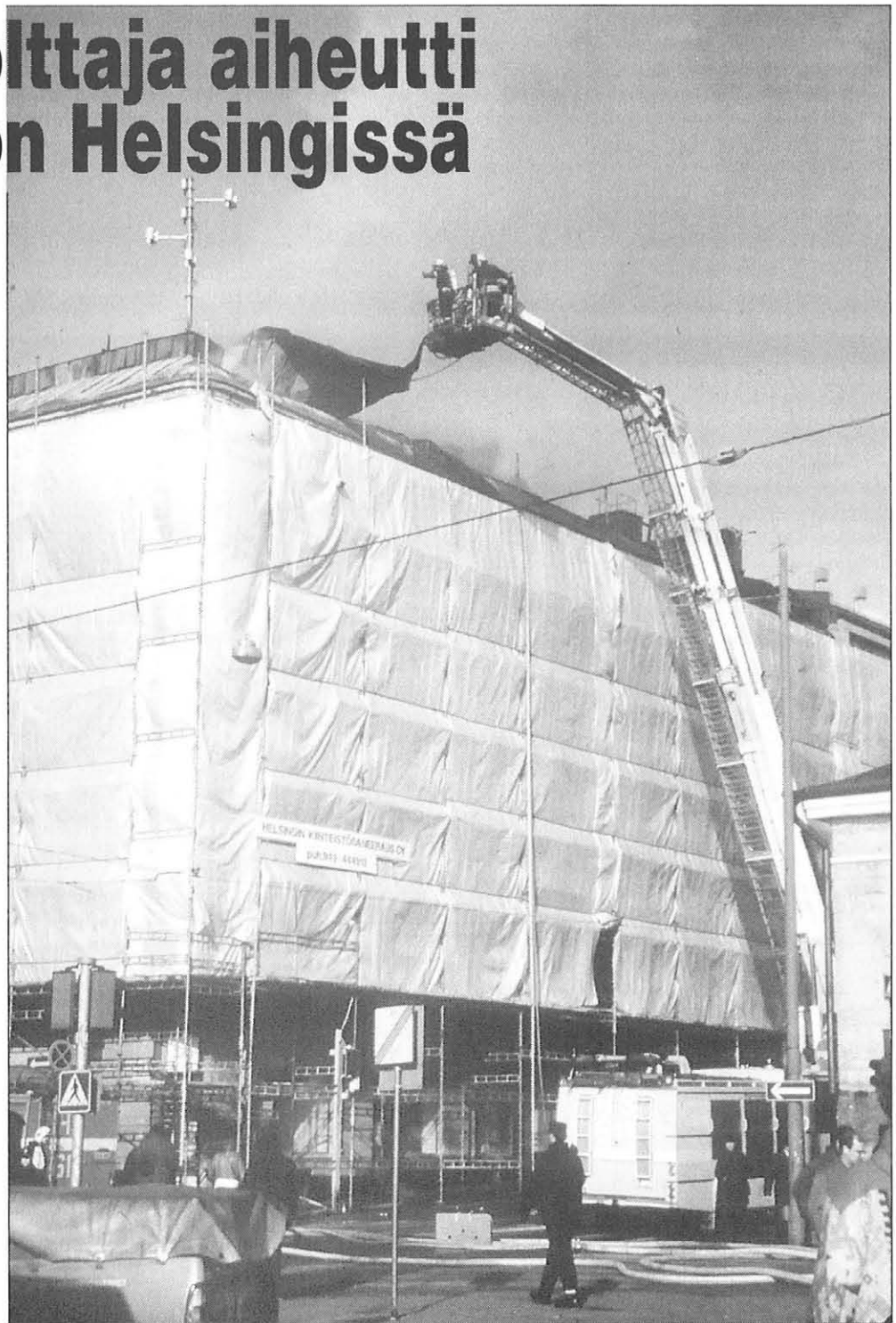
Palo havaittiin samanaikaisesti kahden vierekkäisen kerrostalon ullakolla. Syttymiskohtien etäisyydet olivat kymmeniä metrejä ja välissä puolensa pitänyt palomuri, joten murhapoltosta on mitä todennäköisemmin kysymys.

Palokohtet Lönnrotinkatu 39 ja 41, viisikerroksiset asuinkivitalot, sijaitsevat Helsingin keskustassa Hietalahdentorin kupeessa. Varsinkin ensinmainittu on mitava kerrostalo, jonka porrashuoneita ja asuntoja on runsaasti myös Hietalahdenkadun puolella. Asukkaita taloissa oli paloyönä satoja.

Hälytys tuli klo 3.46. Sammutustöihin tai valmiuteen hälytettiin kaikki saatavilla olevat palokuntayksiköt. Nyt nähtiin sellainenkin harvinaisuus, että Helsingissä syttynyt palo oli sammuttamassa yksiköitä Espoosta, Vantaalta ja Kauniaisista asti. Tapaus on ainutkertainen sitten sotavuosien pommituspalojen. Mannerheimintie 47:n ullakkopalo maaliskuussa (Pt 2/95) oli vaatimaton nyt sattuneisiin paloihin verrattuna. Edellinen sattui päiväsaikaan, jälkimmäinen yön hiljaisina tunteina. Lönnrotinkadulla palo ehti avopaloksi ennen havaitsemista, Mannerheimintiellä palo ilmaisi itsensä nopeasti ja siihen päästi nopeasti käsiksi.

Huhtikuisen palon sammutustöihin osallistui Helsingin pelastuslaitoksen (vajaamiehityksen) lisäksi Espoon palolaitoksen yksikkö sekä Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten sopimuspalokuntia.

PELASTUSTIETU 3/95

(Edellisen kerran Kauniaisten VPK oli sammutusmatkalla Helsinkiin yli 50 vuotta sitten. Tuolloin helmikuun 26. päivänä 1944 jatkosodan suurpommitustulipaloihin matkalla ollut paloauto ajoi rajun kolarin Espoon Kiloossa. Turmassa sai surmansa kolme palokuntalaista.)

Kaukaa pitää etsiä myös yhden ja saman tulipalon

sammuttamiseen ovat osallistuneet kaikki Helsingin 14 vpk:ta. Voi olla, ettei sellaista tapausta historiasta löydykään. Lönnrotinkadun palo oli sammuttamassa Helsingin pelastuslaitos, Espoon palolaitos sekä (hälytysjärjestyksessä) Marjaniemen, Laajasalon, Tammisaloon, Pakinkylän, Helsingin, Pukinmäen, Oulunkylän, Puistolalan,

Vanha-Käpylän, Tapanilan, Haagan, Malmin, Kauniaisten (K), Leppävaaran (E), Vantaan (V), Friherrsin (V), Lauttasaaren ja Pitäjänmäen VPK:t.

Lehden ilmestymisaikataulun vuoksi palaamme varsinaiseen paloselostukseen seuraavassa numerossa.

PT

Kaksi samanaikaista kerrostalotulipaltoa

Ensimmäisten yksiköitten tullessa paikalle kiinteistön Lönnrotinkatu 41 ullakko-osa paloi avoliekillä. Edelleen Lönnrotinkatu 39 koko ullakko-osasta nousi voimakkaasti savua. Tilanne näytti erittäin uhkaavalta, pimeässä yössä koko korttelin eteläosa ylimpien kerroksien kohdalta oli täysin savun peitossa.

Laajat sammutus- ja pelastustoimet käynnistyivät

Nopean tiedustelun jälkeen paikalle tulleiden pelastuslaitoksen ensimmäisten yksiköitten toimesta käynnistyivät sammutuspalvelut porraskäytävien kautta Lönnrotinkatu 41:n ullakolle.

Myös laajat evakuointitoimenpiteet käynnistettiin välittömästi. Ensimmäiset yksiköt tulivat paikalle normaaliajassa. Onnettomuuspaikkaa lähinnä olevalta Erottajan pelastusasemalta ei yksiköitä saatu, koska asema oli lakon vuoksi suljettu.

Ensimmäinen sammutus-ryhmä saatiin paikalle suoritta-

maan ainoastaan Lönnrotinkatu 41 B portaan kautta ullakolle. Vasta seuraavien yksiköiden tullessa paikalle oli mahdollisuus aloittaa Lönnrotinkatu 39 ullakko-osuuden sammuttaminen. Lisäyksiköiden saapuessa palo oli ehtinyt pureutua sekä Lönnrotinkatu 39 että 41 ullakoille, joista 41 kattorakenteena ol-

Tekninen päällikkö
Jarmo Sirola

Kuvat:
Lehtikuva Oy

Aamulla otettu ilmakuva kertoo kokonaisuuden hyvin. Taustalla Lönnrotinkatu 39, keskellä Lönnrotinkatu 41. Valkoisella nuolella osoitettu kahden talon välinen palomuri, jonka yli palo ei luonnollisella tavalla ole liivahtanut. Kuva osoittaa selvästi useat syytymiskohteet kaukana toisistaan. Talon 41 tiilikatto romahti osin tottaisesti (pienempi nuoli).

Yleiskuva palokohteesta ja sen ympäristöstä. Hietalahden tori on strateginen johtopaikka ja vaihtomiehistöjen ja ajoneuvokaluston kokoontumiskeskus.

Huhtikuun kuudentena päivänä syttyivät Helsingin Hietalahdes- sa vierekkäisten kerrostalojen ullakot tuleen.

Aamuyöllä hieman ennen neljää Helsingin aluehälytyskeskus sai hätäilmoituksen osoitteesta Lönnrotinkatu 39 B, jossa porraskäytävässä tunnettiin voimakasta savun hajua. Onnettomuuden vuoksi hälytettiin joko toiminta-alueelle tai johtokeskukseen keskuspelastusasemalle kaikki Helsingin pelastuslaitoksen yksiköt, lukuunottamatta yhtä pelastusyksikköä joka jätettiin reserviin. Lakkotilanteesta johtuen laitoksen vuorovahvuus oli vain noin neljännes normaalista.

lut kattotiilinen osuus romahhti varsin nopeasti alas. Talon 39 osalta peltikatto esti savukaasujen ja lämmön tuulettumisen ulos, joten kyseinen ullakko-osa syttyi myös lähes kauttaaltaan palamaan. Palo levisi varsinkin Lönnrotinkatu 39 puolella myös ylimpien kerrosten huoneistoihin. Tilanne oli vielä kello 8.00 aikaan aamulla, yli neljä tuntia syttymisestä, varsin uhkaava.

Sammutusvoimia tuli Helsingin pelastuslaitoksen omien yksiköiden lisäksi Helsingin sopimuspalokunnista, jotka kaikki 14 kappaletta hälytettiin. Espoon palolaitokselta tuli yksi sammutusyksikkö, sekä sopimuspalokuntia Espoosta, Kauniaisista ja Vantaalta. Kaiken kaikkiaan sammutus- ja pelastustehtävissä käytettiin yli neljäkymmentä yksikköä, henkilömäärän nuostessa hieman yli sadan.

Lisäksi johtokeskuksessa ja eräissä muissa teknisissä tehtävissä yhdessä aluehälytyskeskushenkilöstön kanssa oli yli 20 henkilöä. Varsinaisten sammutus- ja pelastustoimien ohella käynnistettiin laajamittainen jälkivahinko-

jen torjunta palon raivotessa vielä voimakkaana. Jälkivahinkojen torjunnan suorittivat pääasiassa yksityiset jälkivahinkojen torjuntaliikkeet, kolme kappaletta.

Vaativasta sammutus- ja pelastustehtävästä huolimatta pahoilta henkilövahingoilta säästyttiin.

Kiinteistöissä asui noin 200 henkilöä, joista osa oli palon hetkellä toisaalla. Suuri osa asukkaista kuitenkin evakuoitiin aamuyön tunteina Hietalahden torille perustettuun tilapäiseen vastaanottokeskukseen. Evakuoituista muutamat tarvitsivat ensihoidotoimenpiteitä henkisen järkytyksen tai lievien loukkaantumisien johdosta. Edelleen jotkut sammutus- ja pelastustoimiin osallistuneet saivat savumyrkytysoireita sekä palo- tai revähdysvammoja. Kaiken kaikkiaan henkilövahingot olivat tilanteen vakavuuden huomioon ottaen kuitenkin lieviä.

Rakenteellista

Kyseessä on kortteli, joka sijaitsee Helsingin niemellä vanhan kaupungin alueella

Hietalahdessa. Rakennukset on rakennettu kuluvan vuosisadan alkupuolella. Tämä näkyi myös käytetyistä paloroista rakennusaineista. Lönnrotinkatu 41 osalta oli tehty peruskorjaus, jonka yhteydessä mm. katto-osat oli uusittu. Kyseisellä osalla oli tiilikate, joka romahti varsin varhaisessa vaiheessa ja edesauttoi savukaasujen ja lämmön purkautumista ulos. Sen sijaan Lönnrotinkatu 39 osalta rakenteet oli mm. olkia ja muuta varsin helposti sytyvää materiaalia. Kiinteistöjen välissä ollut palomuri oli asiallisesti rakennettu, mutta ei tässä tapauksessa toiminut, koska palo syttyi (sytetettiin?) palomuurin molemmilta puolilta.

Palo olisi voinut levitä myös Lönnrotinkatu 43 ja Hietalahdenkatu 8 puolelle. Tämä saatiin estettyä palomuurien kohdalla. Palolla oli kuitenkin hyvät leviämismahdollisuudet ullakoilta alempiin kerroksiin osittain puisten välipohjien kautta. Näin myös tapahtui varsinkin Lönnrotinkatu 39 osalta.

Tulipalosta johtuen osa ylimpien kerroksien, lähinnä

ullakon ja ylimmän asuinkerroksen välisiä välipohjia sortui.

Lönnrotinkatu 39 ympärillä oli rakennustelineet. Alkuvaiheessa ei tiedetty miten laaja rakennustyö on meneillään kyseisessä kiinteistön osassa. Kyseessä oli onneksi vain julkisivuremotti, joka ei oleellisesti vaikeuttanut sammutus- ja pelastustöitä.

Johtamisjärjestelmä

Palomiesten lakosta johtuen pelastuslaitoksen johtamisvalmius oli nostettu tavanomaista korkeammalle toimintavalmiustasolle. Keskuspelastusasemalla toimi ympäri vuorokauden Helsingin pelastuspalvelun johtokeskus ja aluehälytyskeskusten yhteydessä hälytystoiminnan järjestelykeskus. Tämä nopeutti huomattavasti johtamisjärjestelmän toimintaa ja edelleen pelastuspalvelujärjestelmän hälyttämistä.

On ilman muuta selvää, että lakko vaikutti ja hidasti käytännön sammutus- ja pelastustöiden käynnistymistä. Hyvä johtamisvalmius toisaalta nopeutti muiden pelas-

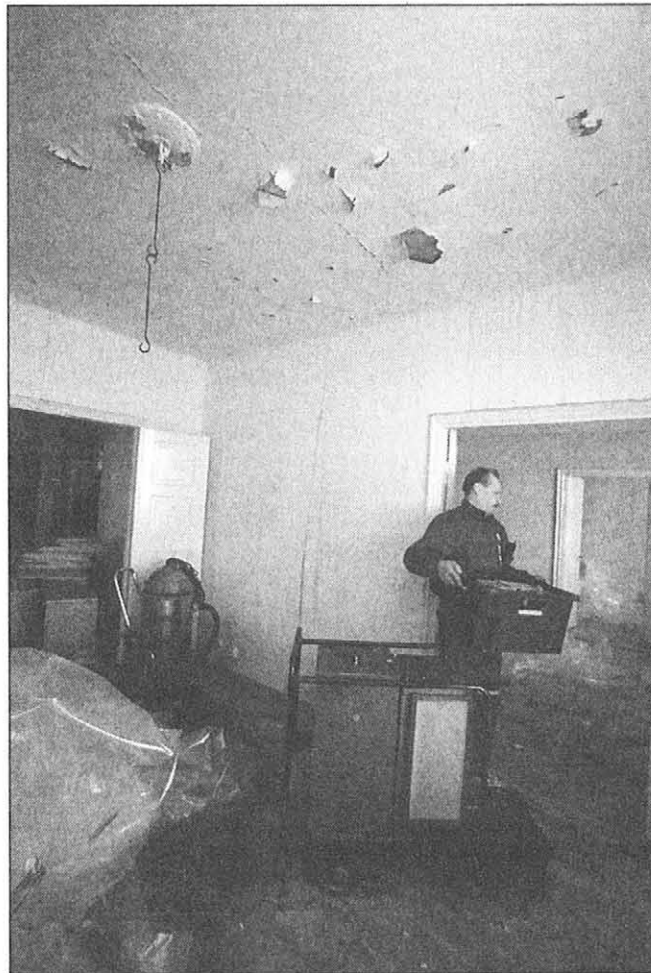
tuspalvelujärjestelmin paikalle saamista ja johtamista.

Myös erilaiset tukitoiminnot käynnistyivät johtokeskuksen kautta nopeasti. Lisäksi lakon ajaksi Helsingin aluehälytyskeskukseen perustettu erillinen alueellinen hälytystoiminnan järjestelykeskus koordinoi koko yhteistoiminta-alueen resursseja ja pystyi varsin nopeasti tarjoamaan niitä myöskin tämän onnettomuuden torjuntatoimiin käytettäväksi sekä korvaaviin valmiuksiin ja valmiussiirtoihin.

Pääosa pelastuslaitoksen henkilöstöstä oli päällystöä, jota voitiin nyt osoittaa johtamistehtäviin tilantessa, jossa käytetään lukuisia pelastuspalvelujärjestelmään kuuluvia muodostelmia. Kyseisillä organisaatioilla ei ole käytännön rutiinia sammutus- ja pelastustehtävissä ja ne kaipaavat näin tehokkaan johtamisjärjestelmän.

Resurssihoitaminen tapahtui johtokeskuksesta keskuspelastusasemalta.

Toiminta-alueen johtoelelin oli sijoitettu Hietalahden torille, joka sijaitsee kulmittain palanutta korttelinosaa vastapäätä, Hietalahden torin hallin vieressä. Kyseistä toria käytettiin tilanteen alusta alkaen koko päivän ajan operaation toiminta-alueen johtamispaikkana, reservimiehistön ja varakaluston teknisen huollon tukikohtana, evakuoitujen ja loukkaantuneiden vastaanottokeskuksena sekä elintarvikehuollon keskuksena. Helsingin pelastuspalvelujärjestelmään kuuluvista organisaatioista onnettomuuteen osallistui mm. poliisi, terveysvirasto, Suomen Punainen Risti, rakennusviras-

Sammutusvesi aiheutti suuria vahinkoja kummankin kerrostalon asunnoissa. Palokuntien jälkivahinkojentorjuntatyötä jatkamaan hälytettiin nopeasti kolme jvt-liikettä.

to, liikennelaitos, vesilaitos ja sosiaalivirastoa sekä jo aikaisemmin mainitut kaikki Helsingin 14 sopimuspalokuntaa. Lisäksi pelastustoissa oli mukana naapurikuntien vakinaisia ja sopimuspalokuntien yksiköitä.

Tiedotustoiminta

Onnettomuudessa tiedottamisella oli keskeinen rooli. Oli selvää että aamuyöllä alkaneesta suurpalosta tuli todellinen mediatapahtuma. Tämänkokoinen tulipalo, joka vielä sattui lakon aikana, satoi tiedotusteknisesti pelastustoiminnan johtoa koko päivän. Tässäkin oli suureksi avuksi toimintavalmiudessa oleva johtojärjestelmä.

Tiedotusvälineistä oli myös apua koko pelastustoiminnalle, kun viranomaistietoa voitiin välittää sähköisten viestintävälineiden välityksellä reaaliajassa. Koska miltei kaikki pääkaupungin ja

osittain myös naapurikuntien sammutus- ja pelastusvoimat olivat kiinni tulipalossa, kiellettiin tiedotusvälineitten kautta tulityöt Helsingissä alkuiltapäivään saakka sekä kehoitettiin ihmisiä erityiseen varovaisuuteen päällekkäisten onnettomuuksien välttämiseksi.

Yrityksiä kehoitettiin tehostamaan omaa laitossuojelua kaikin keinoin. Sekä Uudenmaan lääninhallitusta että sisäasiainministeriön pelastusosastoa informoitiin tulipalosta.

Tiedotustilaisuuksia järjestettiin heti aamuyöstä klo 5.30 toiminta-alueella, edelleen klo 8.00 ja 10.00 toiminta-alueella sekä alkuiltapäivästä klo 13.00 keskuspelastusasemalla.

Tavallinen, erilainen tulipalo

Helsingissä on useita ullakkopaloja vuoden aikana.

Nyt sattuneessa tulipalossa oli kuitenkin tiettyjä erillaisuuksia. Poikkeavaksi, voimakkaaksi ja vaativaksi tilanteen teki tietysti se, että onnettomuuden aikana oli palomiesten lakko.

Tämä tiesi sitä, että osa ns. ensimmäisestä aallosta, eli tässä tapauksessa Erottajan pelastusaseman yksiköt sekä valtaosa toisesta lähdöstä (joka tarkoittaa muiden pelastusasemien sammutus-, pelastus- sekä teknisiä yksiköitä) jäi nyt tulematta toiminta-alueelle. Tilanteen alkuvaiheessa oli käytettävissä vain viitisentoista ammattipalomiestä. Lisäksi he itseasiassa joutuivat kahteen uhkaavaan ullakkopaloon, jotka raivosivat vierekkäisissä suurissa kerrostaloissa.

Espoon palolaitoksen yksikön ja sopimuspalokuntien tullessa paikalle molempien rakennuksien ullakot olivat kauttaaltaan tulossa. Sammutus- ja pelastushenkilöstön pienuus alkuvaiheessa vaikeutti myös tiedustelua sekä talon evakuoinnin aloittamista. Tuli uhkasi jo alkuvaiheessa vähintäänkin laajan korttelialueen neljännessä. Lakosta johtuen myös nostolava- ja tikaskalustoa ei voitu käyttää määrällisesti tehokkaasti. Tavallista huonommat olosuhteet huomioon ottaen järjestelmä toimi kuitenkin tehokkaasti ja palo pystyttiin rajoittamaan todennäköisesti tahallaan syytettyjen ullakoiden ja niiden alla olevien ylimpien kerroksien osalle. Tärkeimpänä on kuitenkin pidettävä, että vakavilta henkilövahingoilta vältyttiin.

PT